

जीवितस्य प्रदातारं कृतज्ञः को न पूजयेत् ॥ ३१ ॥ ईश्वरो मे भवानस्तु स्वशरीरगृहस्य च ॥ अर्थानां चैव सर्वेषामनुशास्ता च मे भव ॥ ३२ ॥ अमात्यो मे भव प्राज्ञपितेव
ह प्रशाधि मां ॥ न ते स्तिभयमस्मत्तो जीवितेनात्मनः शपो ॥ ३३ ॥ बुद्ध्या त्वमुशना साक्षाद्वलेनाधिकृता वयं ॥ त्वमंत्रबल युक्तो हि दत्त्वा जीवितमद्य मे ॥ ३४ ॥ एवमु
क्तः परां शान्तिं माजरेण समूषिकः ॥ उवाच परमं त्रज्ञः श्लक्ष्णमात्महितं च ॥ ३५ ॥ यद्भवानाहतत्सर्वमया ते लोमश श्रुतं ॥ ममापिता वद्भवतः शृणु यत्प्रतिभाति मे
॥ ३६ ॥ वेदितव्यानि मित्राणि विज्ञेयाश्चापि शत्रवः ॥ एतत्सु सूक्ष्मं लोके स्मिन् हृदये प्राज्ञसंमतं ॥ ३७ ॥ शत्रुरूपा हि सुहृदो मित्ररूपाश्च शत्रवः ॥ संधितास्ते न बुद्ध्यं
ते कामक्रोधवशंगताः ॥ ३८ ॥ नास्ति जातुरिपुर्नाम मित्रं नाम न विद्यते ॥ सामर्थ्ययोगाज्जायंते मित्राणि रिपवस्तथा ॥ ३९ ॥ यो यस्मिन् जीवति स्वार्थे पश्येत्पीडानं
जीवति ॥ स तस्य मित्रं तावत्स्याद्यावन्नस्याद्विपर्ययः ॥ ४० ॥ नास्ति मैत्री स्थिरानामन च ध्रुवमसौ हृदं ॥ अर्थयुक्त्या नुजायंते मित्राणि रिपवस्तथा ॥ ४१ ॥ मित्रं
च शत्रुता मेति कस्मिंश्चिच्छ्रित्कालपर्यये ॥ शत्रुश्च मित्रता मेति स्वार्थो हि बलवत्तरः ॥ ४२ ॥ यो विश्वसिति मित्रेषु न विश्वसिति शत्रुषु ॥ अर्थयुक्तिमविज्ञाययः प्रीतौ
कुरुते मनः ॥ ४३ ॥ मित्रे वा यदि वा शत्रौ तस्यापि च लिता मतिः ॥ न विश्वसेद विश्वस्तेनास्ति विश्वसेत् ॥ विश्वासाद्भयमुपन्नमपि मूलानि कृतंति ॥ ४४ ॥
अर्थयुक्त्या हि जायंते पिता माता सुतस्तथा ॥ मातुला भागिनेयाश्च तथा संबंधि बांधवाः ॥ ४५ ॥ पुत्रं हि माता पितरौ त्यजतः पतितं प्रियं ॥ लोको रक्षति चात्मानं पश्य
स्वार्थस्य सारतां ॥ ४६ ॥ सामान्यानि ष्कृतिः प्राज्ञयो मोक्षाय त्यनंतरं ॥ कृतं नृगयसे शत्रुं सुखोपायमसंशयं ॥ ४७ ॥ अस्मिन्नित्य एव त्वं न्यग्रोधादवतारितः
॥ ४८ ॥ पूर्वं निविष्टमुन्माथं च पलत्वान्न बुद्धवान् ॥ आत्मनश्च पलोनो नास्ति कुतो न्येषां भविष्यति ॥ ४९ ॥ तस्मात्सर्वाणि कार्याणि च पलो हंत्यसंशयं ॥ ब्रवीषि
मधुरं यच्च प्रियो मे घभवानिति ॥ ५० ॥ तन्मित्रकारणं सर्वं विस्तरेणापि मे शृणु ॥ कारणान्नियता मेति द्वेष्यो भवति कारणान् ॥ ५१ ॥ अर्थार्थी जीवलोको यं न क
श्चित्कस्य चिच्छ्रियः ॥ सख्यं सोऽदर्ययोश्चोर्दोषत्योर्वापरस्परं ॥ ५२ ॥ कस्य चिन्नाभिजानाभिप्रीतिं निष्कारणामिह ॥ यद्यपि भ्रातरः क्रुद्धा भार्या वा कारणान्ति
रे ॥ ५३ ॥ स्वभावतस्ते प्रीयंते नेतरः प्रीयंते जनः ॥ प्रियो भवति दानेन प्रियवादेन चापरः ॥ ५४ ॥ मंत्रहोमजपैरन्यः कार्यार्थं प्रीयते जनः ॥ उत्पन्ना कारणे प्रीति
रासीन्नौ कारणान्तरे ॥ ५५ ॥ प्रध्वस्ते कारणस्यानेसा प्रीतिर्विनिवर्तते ॥ किंतु तत्कारणं मन्ये येनाहं भवतः प्रियः ॥ ५६ ॥ अन्यत्राभ्यवहारार्थं तत्रापि च बुधाव
यं ॥ कालो हेतुं विकुरुते स्वार्थस्तमनुवर्तते ॥ ५७ ॥ स्वार्थं प्राज्ञो भिजानाति प्राज्ञं लोको नुवर्तते ॥ न त्वीदृशं त्वया वाच्यं विदुषि स्वार्थं पंडिते ॥ ५८ ॥